

Kasvun ja oppimisen palvelualue

Apulaiskaupunginjohtaja Pekka Vähäkankaan katsaus ajalta 1.1. - 30.9.2020

Olennaiset poikkeamat talousarvioon

Kuluvan vuoden toiminnan ja talouden toteutumiseen on vaikuttanut olennaisesti koronaepidemian vuoksi voimassa olevat rajoitustoimet.

Koronaepidemiasta johtuen Valtioneuvosto suosittelee, että lasta hoidetaan kotona, jos siihen on mahdollisuus, ja kuntia suositeltiin hyvittämään varhaiskasvatuksen asiakasmaksu perheille lapsen poissaoloajalta. Keskimääräinen osallistumisprosentti päiväkotihoidossa ko. aikana on ollut n. 30 % ja perhepäivähoidossa n. 50 %. Varhaiskasvatuspalveluissa tehtiin ajalle 18.3.-13.5.2020 päätös asiakasmaksujen alentamisesta. Tältä ajalta arvioidaan menetettävän asiakasmaksuja n. 600 000 €. Henkilöstöä siirrettiin ko. ajalta perusterveydenhuoltoon hoito- ym. tehtäviin sekä osa henkilöstöstä lomautettiin.

Valtioneuvoston asetuksen mukaan opetus ja ohjaus järjestettiin poikkeuksellisin opetusjärjestelyin 18.3.2020 lähtien 13.5.2020 saakka. Lähiopetusta tarjottiin kaikille 1-3. lk:n sekä erityisen tuen ja valmistavan opetuksen oppilaille, mutta vahva suositus oli opetukseen osallistuminen etäopetuksen kautta. Lähiopetukseen osallistui 8,8 – 9,4 % ko. luokkien oppilaista. Muut oppilaat opiskelivat etäopetuksena, lukion opiskelijat opiskelivat etänä 18.3.2020 lähtien koko loppukevään ajan. Opetus ja ohjaus järjestettiin mahdollisimman laajalti vaihtoehtoisilla tavoilla, muun muassa etäopiskelua, erilaisia digitaalisia oppimisympäristöjä ja -ratkaisuja sekä tarvittaessa itsenäistä opiskelua hyödyntäen. Perusopetus palasi lähiopetukseen 14.5.2020 ja loppulukuvuoden aikana selvitettiin oppilaskohtainen tuen tarve syksyä varten. Nuorisopalvelujen kesäleirit peruuntuivat ja niihin varattu määräraha jäi osittain käyttämättä, vastaavasti päiväleiritoimintaa ja niiden ohjelmatarjontaa lisättiin.

Opetushenkilöstö ja nuorisotyöntekijät työskentelivät normaalisti etä- ja lähityössä työssä myös poikkeusajana, mutta kaikille koulunkäynninohjaajille ei ollut työtehtäviä etäopetuksen vuoksi ja heitä siirrettiin perusterveydenhuoltoon hoito- ym. tehtäviin ja osa lomautettiin.

Lähtökohtana 1.8.2020 alkaen on, että perus- ja lukio-opetus järjestetään lähiopetuksena. Perusopetuslain määräaikainen pykälämuutos mahdollistaa etäopetuksen perusopetuksessa, mikäli tautitilanne sitä edellyttää. Lukioskoulutuksen osalta koulutuksenjärjestäjän on mahdollista päättää joustavasti opetuksen tarkoituksenmukaisista ja turvallisista toteuttamistavoista ja järjestelyistä. Epidemiatilanne on muuttumassa ja opetuksen ja toiminnan järjestämiseen voi tulla yllättäviä muutoksia lyhyelläkin aikavälillä.

Kasvun ja oppimisen palvelualueen vuoden 2020 toimintakatteen ennustetaan alittuvan budjetoidusta n. 0,8 M€ (99,6 %).

Koronapandemiasta johtuen ennustetaan tulojen alittuvan (n. 1 M€) ja menojen (1,8 M€) budjetoidusta, toimintakate alittuu poikkeustilanteesta johtuen n. 0,8 M€.

Hanketoiminnan osalta ennustetaan tulojen ja menojen ylittyvän 0,8 M€, ei vaikutusta toimintakatteeseen. Perusopetuksen hanketoimintaan lisättiin teknisellä talousarviomuutoksella tuloihin ja menoihin 2 M€.

Poikkeustilanteen vuoksi toimintatuloissa menetykset ovat iltapäivätoiminnan maksujen osalta n. 0,1 M€, koulujen iltaikäytön vuokratuottojen osalta n. 0,1 M€ ja varhaiskasvatuksen asiakasmaksujen osalta n. 0,8 M€, yhteensä n. 1 M€. Toimintakuluennusteessa on vastaavasti huomioitu mm. henkilöstömenojen alitukseksi henkilöstön siirtyminen perusterveydenhuoltoon, lomautukset sekä sijaisten ja määräaikaisen henkilöstön vähentynyt tarve, ateriapalvelujen osalta on huomioitu Servican ilmoittamat hyvitykset, koulukuljetuskustannusten alittuminen sekä joiden tarvikkeiden ja palvelujen ostojen vähentynyt hankinta. Loppuvuoden aikana voi tulla vielä lisäresurssitarpeita mm. sijaisuuskustannuksista, huomioiden tämän hetken testauskapasiteetti sekä ohjeet jäädä pois päivähoitosta, koulusta, työpaikalta.

1.8.2020 alkaen voimaan tullut subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palautus sekä yli kolme vuotiaiden ryhmäkoon pienennys ei aiheuttanut alkusyksystä lapsimäärän kasvua varhaiskasvatuspalveluissa. Vaikka lapsimäärä ei ole varsinaisesti kasvanut, mitoitus on tuottanut tiivistymistä tilojen suhteen eli kaikki tilat (yksityisiä lukuun ottamatta) ovat täynnä lapsia ja toisaalta subjektiivisen varhaiskasvatusoikeuden palauttaminen on venyttänyt lasten hoitoaikoja, eli henkilökunnan riittävyys on koettu hankalampana kuin ennen.

Lapsimäärän kasvua palvelussa on rajoittanut osaltaan koronaepidemia, jonka seurauksena ilmeisesti osa perheistä on siirtänyt lasten tuontia päiväkoteihin. Ilmeisesti myös työttömyyden kasvulla on ollut kaupungissa palvelukysyntää vähentävä vaikutus. Lisäksi syntyvyyden lasku ja sitä kautta ikäluokkien pienentyminen on vaikuttanut lapsimäärää alentavasti. Yksityisen varhaiskasvatuksen puolella on ollut sama tilanne eli lapsimäärä ei ole sielläkään kasvanut. Tämä on omalta osaltaan vähentänyt palvelusetelimenoja.

Lapsimäärän ennakoitua pienempi määrä päiväkodeissa on osaltaan auttanut saavuttamaan henkilöstön vähentämistavoitteen, jota kaupungin yt-neuvotteluissa tavoiteltiin. Jatkossa tilanne voi kuitenkin muuttua, riippuen mm. koronaepidemian jatkosta. Ensi vuodelle siirtyviin henkilöstösopeutuksiin pääseminen riippuu lapsimäärän kehityksestä jatkossa. Mikäli lapsimäärä lähtee uudelleen kasvuun, johtuen mm. ensi vuodelle suunnitelluista asiakasmaksujen alennuksista sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta, on henkilöstösopeutustavoitteissa vaikea pysyä.

Riskit strategisten tavoitteiden toteutumiselle

Lasten, oppilaiden ja nuorten tuen tarve syksyllä 2020 voi edellyttää suunniteltua enemmän resurssointia (tukiopetus, erityisopetus, opinto-ohjaus, koulunkäynnin ohjaus ja nuorisopalveluiden tuki). Tätä varten on saatu varhaiskasvatukseen 328 500 €, perusopetukseen 1 830 000 € ja lukiokoulutukseen 533 565 € valtion erityisavustusta koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020-21. Myös nuorisopalveluissa on haussa Etsivän nuorisotyön ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen osana koronatilanteen jälkeistä elvytystä. Opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen voi olla osalle oppilaista haasteellista. Avustusten avulla on pystytty rekrytoimaan lastenhoitajia ja opettajia sekä lisäämään tukiopetusta, S2-kielen opetusta ja vahvistamaan opiskeluhoollon toimintaa.

Pandemiatilanne on muuttumassa ja on mahdollista, että syksyn aikana poikkeukselliset opetusjärjestelyt joudutaan ottamaan käyttöön perusopetuksessa ja lukio-opetuksessa.

Hallinnon osalta työnteko sujui keväällä hyvin etätöissä, etätöiden tekemistä on osittain jatkettu myös syksyllä ja suunnitelmat etenevät aikataulujen mukaan. Riski henkilöstön sairastumiseen koronatilanteen vuoksi voi aiheuttaa aikatauluihin viivästymistä.

510004 Kasvun ja oppimisen palvelualue

Toteuma: tammi-syyskuu 2020

Tili	2019	Tot.%	2020	TA:N Tot.%	TP 2019	TA 2020	Tot.ennuste 2020	TA/Enn. erotus	TA/Enn. tot.%	Kasvu Enn./Ed.v	Kasvu %
Myyntituotot	2 406 884	63,9	1 855 314	55,6	3 765 250	3 337 936	3 107 762	-230 174	93,1	-657 489	-17,5
Maksutuotot	4 041 247	71,5	3 529 209	59,3	5 648 377	5 955 451	5 127 655	-827 796	86,1	-520 722	-9,2
Tuet ja avustukset	5 411 465	143,4	7 245 997	165,3	3 774 776	4 382 729	5 243 406	860 677	119,6	1 468 631	38,9
Vuokratuotot	289 306	76,0	171 096	48,6	380 767	351 900	251 608	-100 292	71,5	-129 159	-33,9
Muut tuotot	116 070	101,7	98 762	491,4	114 175	20 100	48 762	28 662	242,6	-65 413	-57,3
Muut toimintatuotot	116 070	101,7	98 762	491,4	114 175	20 100	48 762	28 662	242,6	-65 413	-57,3
Toimintatuotot	12 264 972	89,6	12 900 378	91,8	13 683 344	14 048 116	13 779 193	-268 923	98,1	95 849	0,7
Palkat ja oikaisuerät	-71 267 152	74,1	-71 352 547	72,7	-96 207 985	-98 183 913	-97 435 922	747 991	99,2	-1 227 937	1,3
Muut henkilösivukulut	-2 400 359	74,0	-2 562 973	72,5	-3 245 804	-3 536 207	-3 500 044	36 163	99,0	-254 240	7,8
Eläkekulut	-14 127 924	74,1	-14 225 811	73,5	-19 054 808	-19 343 963	-19 344 359	-396	100,0	-289 551	1,5
Henkilöstökulut	-87 795 435	74,1	-88 141 332	72,8	-118 508 597	-121 064 083	-120 280 325	783 758	99,4	-1 771 728	1,5
Asiakaspalvelujen ostot	-3 069 214	65,7	-3 412 229	68,0	-4 670 162	-5 020 903	-5 094 079	-73 176	101,5	-423 916	9,1
Muiden palvelujen ostot	-19 667 223	72,2	-18 243 957	64,8	-27 248 470	-28 164 503	-27 426 326	738 177	97,4	-177 856	0,7
Palvelujen ostot	-22 736 437	71,2	-21 656 186	65,3	-31 918 633	-33 185 406	-32 520 405	665 001	98,0	-601 772	1,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 196 779	80,2	-1 929 177	68,9	-2 739 698	-2 799 800	-2 896 267	-96 467	103,4	-156 569	5,7
Avustukset	-11 384 745	74,2	-10 717 544	72,6	-15 344 351	-14 753 260	-14 942 325	-189 065	101,3	402 026	-2,6
Muut vuokratulut	-153 204	67,6	-198 337	128,1	-226 486	-154 792	-256 467	-101 675	165,7	-29 981	13,2
Sisäiset vuokratulut	-34 428 182	74,5	-36 522 599	74,7	-46 209 689	-48 916 790	-48 920 945	-4 155	100,0	-2 711 256	5,9
Vuokratulut	-34 581 385	74,5	-36 720 936	74,8	-46 436 175	-49 071 582	-49 177 412	-105 830	100,2	-2 741 237	5,9
Muut kulut	-112 883	82,7	-49 381	23,5	-136 416	-210 578	-192 089	18 489	91,2	-55 673	40,8
Muut toimintakulut	-112 883	82,7	-49 381	23,5	-136 416	-210 578	-192 089	18 489	91,2	-55 673	40,8
Toimintakulut	-158 807 664	73,8	-159 214 555	72,0	-215 083 869	-221 084 709	-220 008 822	1 075 887	99,5	-4 924 953	2,3
Toimintakate	-146 542 692	72,8	-146 314 177	70,7	-201 400 525	-207 036 593	-206 229 629	806 964	99,6	-4 829 104	2,4

TOIMINTA JA TALOUS - TOIMINTA JA TALOUS JA KORJAAVAT TOIMENPITEET

Kasvun ja oppimisen palvelualueen toimintakatteen ennuste alittaa talousarvion n.0,8 M€ (99,6 %).

Toimintatulojen alitus (n. 1 M€) koostuu koronatilanteen vuoksi varhaiskasvatustaksujen, ip-taksujen ja koulujen iltakäytön vuokrien toteutumisesta alle budjetin. Menojen alittumiset n. 1,8 M€ koostuvat mm. varhaiskasvatuksen henkilökunnan ja kk-ohjaajien siirtymisestä perusterveydenhuoltoon koronaepidemian hoitotehtäviin ja lomautuksista, sijaiskustannusten ja määräaikaisen henkilöstön vähentyneestä tarpeesta sekä ateriapalvelujen, koulukuljetuskustannusten sekä joiden palvelujen ostojen alittumisesta budjetoidusta.

Hanketoiminnan osalta lisättiin teknisellä talousarviomuutoksella tuloja ja menoja 2 M€ ja vielä sen lisäksi tuloissa ja menoissa ennustetaan ylityksenä hanketoiminnan vaikutusta n. 0,8 M€. Hanketoiminnan ennuste tulee vielä muuttumaan loppuvuodesta, kun kaikki tämän syksyn hankkeet ovat täysin käynnistyneet.

TALOUSARVION PITÄVYYS - TALOUSARVION PITÄVYYTEEN LIITTYVÄT RISKIT

Lapsimäärän ennakoitua pienempi määrä päiväkodeissa on osaltaan auttanut saavuttamaan henkilöstön vähentämistavoitteen, jota kaupungin yt-neuvotteluissa tavoiteltiin. Jatkossa tilanne voi kuitenkin muuttua, riippuen mm. koronaepidemian jatkosta. Ensi vuodelle siirtyviin henkilöstösopeutuksiin pääseminen riippuu lapsimäärän kehityksestä jatkossa. Mikäli lapsimäärä lähteen uudelleen kasvuun, johtuen mm. ensi vuodelle suunnitelluista asiakasmaksujen alennuksista sekä kaksivuotisen esiopetuksen kokeilusta, on henkilöstösopeutustavoitteissa vaikea pysyä.

Lasten, oppilaiden ja nuorten tuen tarve syksyllä 2020 voi edellyttää suunniteltua enemmän resurssointia (tukiopetus, erityisopetus, opinto-ohjaus, koulunkäynnin ohjaus ja nuorisopalvelujen tuki). Tätä varten on saatu varhaiskasvatukseen 328 500 €, perusopetukseen 1 830 000 € ja lukiokoulutukseen 533 565 € valtion erityisavustusta koronaviruksen aiheuttamien poikkeusolojen vaikutusten tasoittamiseksi lukuvuodelle 2020-21. Myös nuorisopalveluissa on haussa avustus Etsivän nuorisotyön ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön vahvistamiseen osana koronatilanteen jälkeistä elvytystä. Opetussuunnitelman tavoitteiden saavuttaminen voi olla osalle oppilaista haasteellista.

Koronaepidemiatilanne on todennäköisesti muuttumassa ja on mahdollista, että loppuvuoden aikana poikkeukselliset opetusjärjestelyt joudutaan ottamaan käyttöön perusopetuksessa ja lukio-opetuksessa ja tällä voi olla myös taloudellisia vaikutuksia.

Investointien seuranta 30.9.2020 ja ennuste vuodelle 2020

Investoinnit 1.000 €		TA 2020	TOT. 30.9.	TPE 2020
Koneet ja kalusto				
Kasvun ja oppimisen lautakunta	Menot	-1 825	-465	-1 600
Menot yht.		-1 825	-465	-1 600

Toteuma ja poikkeamat

Päiväkotien vanhentuneen kaluston uusimiseen, ergonomian parantamiseen on varattu 250 000 €, osa määrärahasta on toteutunut ja osa toteutuu syksyn aikana. Von Wrightin koulu, Vehmersalmen ja keskustan päiväkotit valmistuvat vuoden 2020 lopussa ja kalusto- ym. hankinnat toteutuvat loppuvuoden aikana, myös Pirtin koulun lisäosan kalustohankinnat eivät näy vielä toteutum tiedossa. Keskustan päiväkodin valmistuminen siirtyi vuodelle 2021 ja teknisen työn koneiden hankintaan varattu määräraha jää todennäköisesti käyttämättä, koska ko. toiminta tullaan uudelleen järjestämään loppuvuoden aikana.